

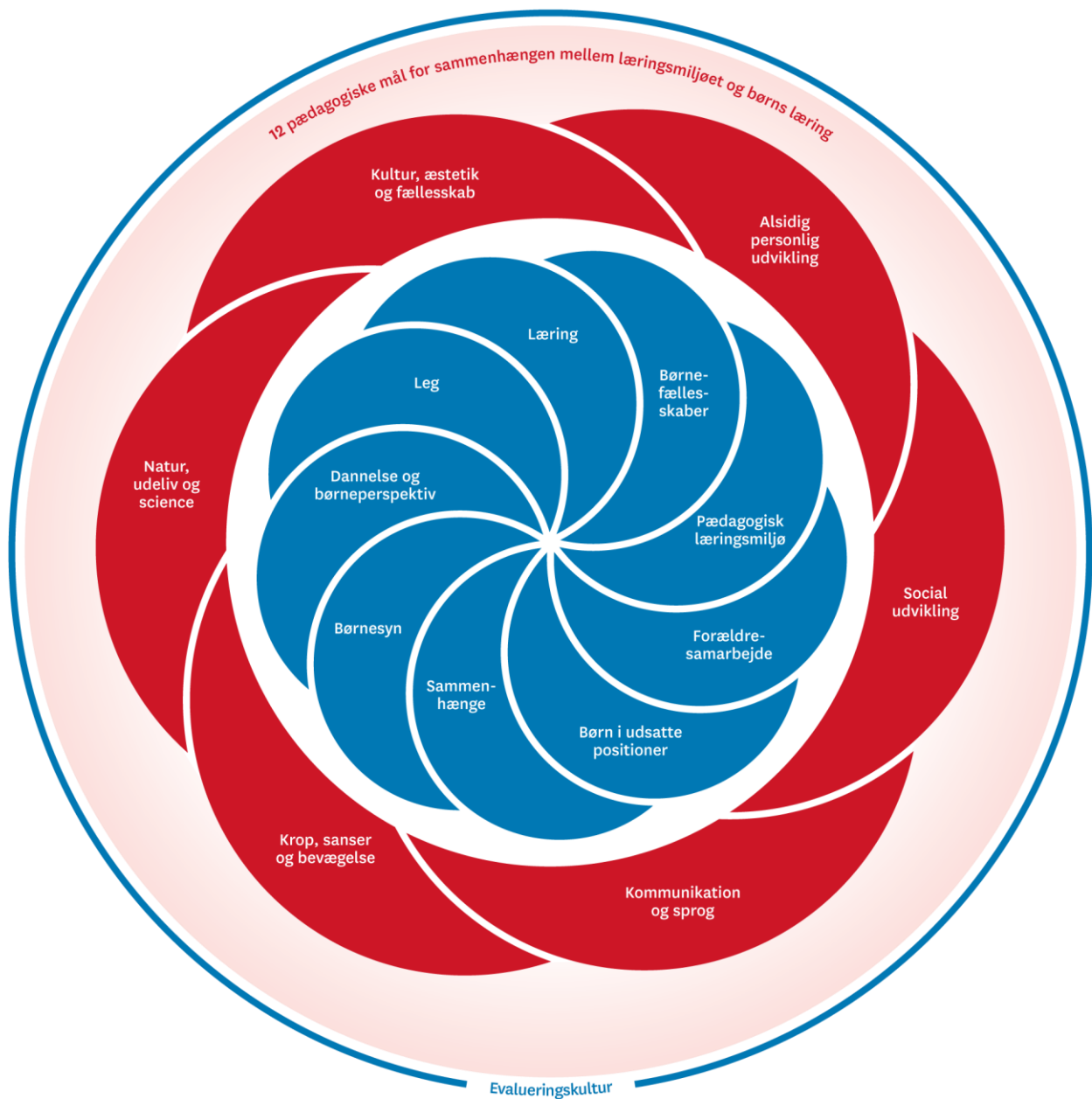
Pædagogisk læreplan for Integreret Institution Topstykket 2024

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Vi arbejder systematisk ud fra læreplanstemaerne både i vores pædagogiske praksis på stuerne samt på personalemøder og dette arbejde har dannet baggrund for denne udgave af læreplanen. Det er også på baggrund af dette arbejde, vi løbende gennem 2024 vil forholde os til denne læreplan på stuemøder, personalemøde og til vores personaledag i efteråret. Således at alle kender læreplanen indgående og kan henholde deres pædagogiske praksis til den.

Vi har i Topstykket de seneste år haft fokus på de voksnes tilgang til og involvering i børnenes leg, bl.a. gennem lederudviklings uddannelse, hvor man ud fra et scoringsværktøj kunne se hvor medarbejderne var udfordret og hos os var det de voksnes involvering i børnenes leg som trængte til lidt opmærksomhed. Vi har derfor sidste vinter og forår arbejder med emnet "Børns leg og eksperimenterende virksomhed", hvor fokus var på hvordan de voksne støtter legen, ved "at gå foran" sætte lege i gang, "gå ved siden af" involvere sig i børnenes leg og byde ind i forhold til denne eller "gå bagved" og forholde sig afventende for at se om børnene har brug for noget i deres leg.

Dette har ført til at vi i efteråret 2023 blev optaget af Barnets perspektiv. For en ting er hvordan man som voksen ser børnenes leg, men hvis vi skal være rigtig skarpe på børnenes leg og hvordan vi involverer os, er det vigtigt at vi sætter os i børnenes sted og forsøger af se deres perspektiv på legen. Interessen bunder også i indførelsen af Barnets lov, hvormed barnets perspektiv er blevet essentielt, derfor er det blevet endnu vigtigere at vi forholder os til det. Vi vil derfor kontinuerligt arbejdet med dette som tilgang for vores arbejde med de 6 læreplanstemaer (de røde mål i blomsten). Så vi har i efteråret arbejdet med Sprog og kommunikation som overordnet mål, men med barnets perspektiv som ramme for dette mål.

Hvem er vi

Topstykket er en integreret institution med 4 vuggestuegrupper og 3 børnehavegrupper (på sigt skal vi huse 4 børnehavegrupper). Den ene af børnehavegrupperne er en engelsktalende gruppe for børn af Expads (familier som er i Danmark midlertidigt, fordi forældrene har en midlertidig arbejdskontrakt). Vi åbnede i november 2018.

Vi er en del af klynge G i VVK. Klyngen består af 7 institutioner som alle er placeret i det nye Sydhavnsområde. Vi er den sidste institution som flytter til dette område og vi er på nuværende tidspunkt placeret i midlertidige pavilloner, som er superfint indrettet, både ude og inde. I 2027 rykker vi ud til vores nybyggede institution, som kommer til at ligge på Tegholmen, vejen hedder Topstykket og har postnummer 2450 Kbh SV.

Topstykket er en institution med børn, forældre og medarbejdere fra mange lande og det ser vi som en styrke, fordi det giver alle mulighed for at få indsigt i forskellige kulturer og etnicitet. Bl.a. har nogle af grupperne arbejdet med traditioner fra nogle af de lande, som børnene kommer fra.

Vi ligger på grænsen mellem Valby og Sydhavn, lige op af Valby parken og boldklubben FREMs boldbaner, ligesom vi har Hafniahallen, som huser indendørs sportsfaciliteter længere nede af vejen. Så vi har nogle virkelige gode muligheder for ture i området omkring os.

Vi har dejlige lyse grupperum, men også nogle ekstra rum så som læserum, tumlerum og konstruktionsrum. Disse rum kan alle grupper bruge.

Vi er opdelt så vuggestuegrupperne er placeret i stueetagen, mens børnehavegrupperne er på 1. sal. Vi kan derfor samarbejde på tværs af grupperne i afdelingerne. Det gør vi bl.a. i skolegruppen (for de største børn i børnehaven og i en storebørns gruppe i vuggestuen.)

Pædagogisk grundlag

I Klynge G har vi følgende fælles værdisæt for det pædagogiske arbejde i alle klyngens enheder. Det er det værdisæt, som vi i tillæg til målene for den pædagogiske læreplan bruger til at navigere efter i vores pædagogiske praksis.

Værdierne er; **Mod, Fællesskab, Fordybelse, Vedholdenhed og Nysgerrighed.**

Klyngen har ud fra dette defineret en fælles pædagogisk kerneopgave. Nemlig at vi vil være med til **at udvikle trygge, nysgerrige og livsduelige børn i tæt samarbejde med forældrene.**

I Topstykket skaber vi tryghed gennem den daglige kontakt, ved at vi er nærværende og tydelige. På den måde er vi med til at give børn (og forældre) tryghed med kendte voksne, genkendelige omgivelser og kendte rutiner. Barnet bliver mødt som et individ med egne behov, interesser og kompetencer.

Vi udvikler børnenes nysgerrighed ved sammen med dem at være nysgerrige på den verden som er omkring os. Ex. har en af vuggestuegrupperne nogle træer udenfor deres store vindue og de har opsat foderautomat. I vindueskarmen der er billeder af de fugle, som er udenfor vinduet og det bruger både børnene og de voksne en del tid på at iagttage og kommunikere omkring. Alt dette er startet fordi nogle af børnene var meget interesseret i fuglene udenfor vinduet.

Derudover forsøger vi at inspirere børnene gennem aktiviteter, lege i de læringsmiljøer, som vi har skabt for børnene, så vi på den måde kan være med til at understøtte børnenes nysgerrighed for deres omverden.

Når vi taler om **Livsduelige børn**, mener vi børn som er **nysgerrige** på deres omgivelser, interesseret i at indgå i sociale **fællesskaber** med andre børn og voksne, har **modet** til at involvere sig i noget nyt, selvom om de også kan være lidt skeptiske. Børn som kan **fordybe** sig i de aktiviteter som de voksne sætter i gang eller de lege de selv finder på – alene eller sammen med andre.

Vi mener også børn som er **vedholdende** og som prøver igen, selvom tingene ikke lykkes første gang - med eller uden hjælp.

Forældrene er vores samarbejdspartnere fordi vi sammen med forældrene er nogle af de vigtigste omsorgspersoner i børnenes liv. Vi indgår derfor i et ligeværdigt samarbejde med

forældre, ved at vi som personale er nysgerrige og imødekommende og fordi vi som personale har en stor viden om børn, men forældrene har en stor viden om deres barn/børn. Det er på denne baggrund, at vi sammen giver barnet de bedste rammer for tryghed og mulighed for udvikling.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv

"Dagtilbud skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Dagtilbud skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evne til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

(Uddrag fra Dagtilbudsloven §7)

For os er de tre elementer knyttet til hinanden, derfor har vi valgt at beskrive hvordan vi arbejder med dem samtidig. Børnesynet - hvordan vi ser på barnet, tager udgangspunkt i at børneperspektivet også er blevet interessant at beskrive, fordi *"Det at være barn er blevet en værdi i sig selv."* *Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes de første år*". Derfor er det både nødvendigt, men også interessant at prøve at spore sig ind på det enkelte barns perspektiv, hvad enten det er det lille vuggestuebarn, som ikke har sprog eller børnehavebarnet som kan give udtryk for hvad det vil og har lyst til. Derfor mener vi også at elementet dannelse er vigtigt fordi måden vi omgås andre har betydning for andres tilgang til os. En af børnehavegrupperne i institutionen arbejder med "Fri for mobberi" fordi de gerne vil give børnene et sprog for egne følelse og når børnene har fået dette, at hjælpe dem til at kunne tale ud fra deres følelser, dem som ligger bagved intentionen og have respekt for andres følelser, så er dette også et udtryk for dannelse. Dannelse forstået som den udvikling der sker med individet under indflydelse af omgivelserne. Her der det særligt den sociale dimension, vi tænker på, hvor vi påvirker hinanden (her på en bevidst måde fra personalet) og på den måde får det enkelte barn mulighed for at indgå i et fællesskab, fordi de kender reglerne, de kan være med til at påvirke fællesskabet og har derfor en stemme i fællesskabet. På den måde har barnet fået begyndende redskaber, til at indgå i det forpligtende fællesskab, som en børnehave gruppe er. Dannelsen er således det enkelte barns indgangsbillet til at blive accepteret i fællesskabet og til at kunne påvirke fællesskabet.

En væsentlig ret i en demokratisk proces er at kunne vælge, at vide at man kan vælge til og fra, samt at gøre det på en oplyst baggrund, det vil sige at man kan gennemskue (nogenlunde) konsekvenserne af et valg. En start ind i dette handler det om at give børnene mulighed for, hen over dagen, at vælge der hvor de kan overskue valget. For det lille vuggestuebarn kan det være hvad det vil lege med eller hvilket pålæg, det vil have på sin rugbrød, mens det for børnehavebarnet kan være valg om hvilke legefællesskaber, det vil indgå og om barnet kan få lov til at være med i dette fællesskab. Det kan kræve nogle forhandlinger, hvor der skal noget voksenhjælp til at få på plads. Hen over dagen er der også noget som barnet ikke selv kan vælge og det er der også en masse læring i.

Følgende er et eksempel fra vuggestuen. Det er en SMTTE (en udviklings- og evalueringsmodel, som vi bruger hver gang vi laver tiltag

og udviklingsplaner) Denne SMTTE blev lavet, da vi arbejdede med læreplanstemaet sprog og kommunikation. Og med rammen børneperspektivet oveni.

Den er et meget godt eksempel på, et ønske om at gøre det muligt for flere børn at være aktivt deltagende. Her med særlig tanke på nogle små børn, som var med til samling, men som måske havde svært ved at være aktivt deltagende fordi der blev brugt en sangmappe, som ikke var helt nemt for dem at navigere i. Og de voksne lavede en observation ift. at de små ikke valgte sange, når sangmappen gik rundt og ønskede at give dem mulighed for det.

*"Flagermus SMTTE - sprog og børneperspektiv
Status Afsluttet
Ansvarlig Mona og Gitte Oprettet 03-10-2023
Næste opfølgning 04-12-2023*

Hvem gør hvad? Mona finder en kuffert og 5-6 sange En fra stuen filmer samlingen primo måneden.

Sammenhæng/Status *Kuffert (sangkuffert). Så alle er med indover. *2-3 gange om ugen (en stor gruppe og en lille gruppe) Stor gruppe= sangbog Lille gruppe= sangkuffert

Mål * Inddragelse, inkludere alle børn til fælles aktivitet. Også de mindre som kan have svært ved at bruge sangmappen, de får ved hjælp af en kuffert med billeder af de sange vi synger, bedre mulighed for aktiv deltagelse, fordi de også kan vælge sange. * (videre)udvikling af sproget fordi børnene får et enkelt billede, som de kan associere til en bestemt sang, så vejen til sangen bliver enklere.

Tiltag * Dele børnene op i to grupper efter alder. * Lave sangkuffert.

Tegn * At børnene er aktivt deltagende og interesserede. Her er der særligt fokus på de mindste. * Flere ord fra det enkelte barn.

Evalueringsform * Optage (video) af en samling. En video start. Og tage det op på et stuemøde hvor vi evaluerer ift. en ny video ved udgangen af måneden.

Evaluering Vi fandt meget hurtigt ud af, at det bliver indviklet hvis vi skal være flittige med samling og have 2 samlinger. Vi udvalgte sangelementer til kufferten som vi besluttede os om at være fælles om den kommende måned hvorefter vi udvælger og laminerer nogle sange fra sangbogen som vi vil benytte den efterfølgende måned til en forandring"

Leg, Læring og Børnefællesskaber

”Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med og for at legen udvikler sig positivt for alle børn.

(Forarbejder til dagtilbudsloven §8, stk 2)

Legen er omdrejningspunktet for mange af vores aktiviteter, det kan være børneinitieret leg eller leg sat i gang af en voksen. Det kan være rammesat leg eller en spontan opstået leg. Det kan være leg med voksendeltagelse eller leg uden. Generelt gælder at det for alt leg, at den voksne er bevidst om barnets perspektiv i legen – Hvad har det enkelte barn brug for i legen og hvordan skal den voksne indgå i forhold til dette. Det kan være en leg i køkkenet, hvor barnet serverer mad for den voksne og den voksne hjælper med at udvide legen, med at der måske også skal vaskes op efter at der er spist, eller prøver at invitere flere børn ind i legen, ved at opfordre det barn/de børn som laver maden til også at servere mad for nogle af de børn som står omkring legen, hvis den voksne kan se at de er interesseret. Eller det kan være en leg på legepladsen, som den voksne har været med at starte, men efterhånden har børnene selv overtager legen og derfor kan den voksne trække sig.

Leg rummer, som der står øverst i dette afsnit, meget læring og mange former for læring. Der er en mulighed for barnet at prøve sig selv af på en ufarlig måde ”for det er bare noget vi leger”, det kan være i forskellige roller, det kan være med forslag til at udvikle legen og hvis legen bliver kedelig eller går i stå fordi der ikke kan opnås enighed om hvad der nu skal ske, kan der startes en ny leg. Leg indeholder rigtig meget læring i forhold til at være et demokratisk menneske. Fordi børnene skal blive enige om hvordan legen skal bygges op, komme med input undervejs og nogle input bliver internaliseret i legen og nogle gør ikke og det skal man kunne rumme som børn for at kunne være med i legen.

Legen er omdrejningspunktet for mange af børnenes fællesskaber og det er ofte gennem legen fællesskaber bliver skabt og udviklet. Børnene gør sig erfaringer med at deltage i fællesskaber, have indflydelse og evt. gå foran i nogle sociale sammenhænge samt spejle sig i andre eller være sammen med andre i det sociale rum, kunne mestre sociale opgaver og føle at der hører til.

Hvordan skaber vi over hele dagen et pædagogisk miljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi skaber miljøer med mulighed for læring gennem hele dagen, både ved at i gang sætte aktiviteter, ved at være til stede og guide børnene i deres selvinitierede aktiviteter, at være dem der inspirerer børnene ved selv at starte spændende aktiviteter, hvor børnene kan inviteres med og endelig er vi optaget af den læring, der foregår i hverdagens tilbagevendende situationer som måltider, toiletbesøg, tøj af og på. Vi skaber miljøer hvor der er plads til uforstyrret leg og mulighed for fælles oplevelser. Vi er bevidste om at vi skaber muligheder for at barnet kan have indflydelse på sin hverdag. For at dette er muligt skaber vi voksne et miljø, som er præget af fleksibilitet, gennemsigtighed, respekt og anerkendelse og med mulighed for at skabe relationer og tid til fordybelse.

En del af vores daglige rutiner indeholder også mulighed for udvikling og læring. Der er i løbet af dagen mulighed for at arbejde med barnets selvhjulpent hed, i vuggestuen kan det være at barnet opfordres til at prøve selv at tage tøj på, i børnehaven kan det være at være med til at dække bord, være tovholder i forhold til de andre børn omkring bordet, introducere dagens menu, m.m.

Eksempelvis har de bl.a. på den engelske stue "dagens hjælper", som får mulighed for at præge dagens samling med valg af sange og hjælper med at få vennerne klar til frokost, samt at klargøre bordene til frokoststunden.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppen trivsel og læring

Vi vægter det tætte forældresamarbejde meget højt i Topstykket. Det er forældrene som kender deres eget barn bedst og derfor bestræber vi os på at være lydhøre overfor forældrenes udmeldinger om hvordan deres barn trives og udvikler sig og vi forsøger at efterkomme forældrenes ønsker i forhold til deres barns hverdag hos os, hvis dette kan rummes indenfor for vores rammer.

I hverdagen har vi kontakten med forældrene, når de afleverer og henter og her kan vi have korte snakke om børnenes udvikling eller hvis der er noget som bøvler. Men hvis der kræves lidt mere indgående dialog, holder vi en samtale.

Derudover indkalder vi forældrene til samtale, når barnet har gået hos os i tre måneder, efter et års tid og når de skal i børnehaven. Det samme gentager sig når barnet kommer i børnehave. Inden en sådan samtale udarbejder både institution og forældre en dialogprofil (et redskab, som ligger på Aula og som afdækker barnets udvikling og trivsel). Samtalen tager afsæt i data fra disse, så både forældrenes opfattelse af deres barns udvikling samt institutionens danner baggrund for samtalen og det er ud fra disse profiler, forældre og personale laver aftale om evt. indsatser i institution og hjemme.

Vi bestræber os på at forældrene får den nødvendige information. Stuerne lægger billeder og dagbøger op hver dag, så forældrene kan bruge disse til at orientere sig i barnets dag i institutionen – samtidig kan det bruges som et dialogisk redskab i hjemmet. At kunne snakke sammen om barnets dag og dermed skabe en tydeligere forbindelse mellem hjemmet og institutionen. Ledelsen informerer om de øvrige rammer og udviklingen i huset.

Vi har hen over året arrangementer for familierne, sommerfest og julefest. Ligesom vi har to forældremøder om året.

Forældrerådet er i gang med at udarbejde nogle fokuspunkter for denne kommunikation, med udgangspunkt i en brainstorm lavet på et forældremøde.

Børn i udsatte positioner

"I Topstykket har alle børn ret til at blive set, hørt og anerkendt. Børn i udsatte positioner skal bare ses og høres mere."

(Citat fra et værdigrundlag udarbejdet i institutionen)

Børn kan komme i udsatte positioner af forskellige grunde, dels kan de have svært ved at indgå i gode sociale relationer, de kan have svært ved at gennemskue de sociale spilleregler eller stuens rutiner, de kan være udfordret sprogligt eller have andre udfordringer, som gør det svært for dem at indgå i hverdagen og samspillet med andre børn og voksne.

I Topstykket skal alle børn opleve, at de er socialt inkluderet, at de fysisk kan være i de miljøer vi skaber, alle børn skal opleve at blive anerkendt og respekteret og opleve at de bidrager i forhold til børnefællesskabet. Vi oplever at mangfoldighed og rummelighed er en gevinst for alle børn. Hvis nogle børn er udfordret i forhold til at indgå i fællesskaber, hjælper de voksne barnet med at forstå hvad der sker, guider det og tilrettelægger rammerne, så at barnet kan afprøve legerelationer. Vi foreslår og formidler modeller for hvordan barnet kan agere, vi formidler sociale færdigsregler og etik, vi støtter, opmuntrer, finder ressourcer og muligheder, vi organiserer legens udførelse, hvis der er behov derfor og er bevidste om vores rolle som positive forbilleder. Dette arbejde kræver at den voksne er opmærksom på sin rolle – giver tid til at barnet kan selv, men er klar til at hjælpe, hvis barnet har behov for det.

For at give børnene de bedste muligheder for at indgå i dagligdagen og i stuenes børnefællesskaber, bruges der eksempelvis piktogrammer, som illustrerer forskellige elementer i hverdagen. Der arbejdes også på at hver stue har faste rutiner og strukturer for at skabe overblik for børnene så de kan bruge deres ressourcer på at indgå i fællesskaberne og aktiviteterne. De bliver forberedt på det næste, så overgangene fra en stund til en anden bliver en mere glidende overgang.

I vuggestuen fokuseres der på rutiner omkring frokost og putning, så børnene har en fornemmelse af faste daglige aktiviteter, et eksempel herpå er også morgensamling og fornemmelse af hvad der sker. Planlagte aktiviteter sker i mindre grupper af 3-4 børn, så det er mere overskueligt at danne relationer børnene imellem og at børnene har mere ro til at fordybe sig i selve aktiviteten og det fælles tredje med de andre børn i gruppen. Mindre grupper giver også børnene mulighed for at komme til orde

På vores stuemøder gennemgår løbende alle børns udvikling og trivsel.

Vi har et løbende og givtigt samarbejde med kommunens
ressourcepersoner – psykolog, støttepædagoger, talehørekonsulent og
sundhedsplejerske.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Vi er som institution i Københavns kommune en del af "Stærkt samarbejde", som er et samarbejde mellem børnehave, KKFO og skole med fokus på at lette overgangen for børnene, når de skifter fra børnehave til skole. Dette samarbejde sker i lokal området.

I 2023 blev der etableret et projekt som skulle kvalificere dette samarbejdet yderligere. Der blev lavet en kuffert med materiale som skulle bruges af både børnehaven og KKFO/skolen. Dette for at give genkendelig for børnene, fordi de kendte materialet og havde lavet aktiviteter med materialet før, så det var stof de var inde i, inden de også blev præsenteret for det i KKFO/skolen. Materialet tog udgangspunkt i eventyret om Hans og Grete, samt historien om drengen Vitello, som starter i skolen.

Dette materiale bruges i vores skolegruppe, som etableres i maj måned året inden børnene skal starte i skole. I denne gruppe arbejdes der på tværs af stuer og det er kun de børn som skal starte i skole året efter, som er med i gruppen. Aktiviteterne i gruppen tager udgangspunkt i kufferten, men der laves også andre skoleforberedende aktiviteter. – her skal være et eksempel - . Det er altså ikke miniskole, men aktiviteterne er tilrettelagt så de letter overgange til skole, børnene har f.eks selv madpakker med i skolegruppen, så det med at få madkassen op (det går nemt, når man er sulten), men også at få den ned i tasken igen, når man er færdig, giver et ekstra lag til den selvhjulpenhed, der bliver arbejdet med generelt i børnehaven.

Der er ekstra fokus på at støtte børnene i at lytte til hinanden, vente på tur og at modtage kollektive beskeder. Der arbejdes også på at komme ud på flere ture i nærmiljøet så børnene øver at navigere ude i trafikken samt får et større kendskab til nærmiljøet. Ligesom vi besøger en af skolerne som vi er i Stærkt samarbejde med, så børnene får en fornemmelse af hvad det vil sige at gå i skole og på KKFO.

Dette arbejde evalueres hvert år i september.

Der er løbende møder mellem institutionerne i klyngen og de to skoler og KKFOer som er i nærområdet.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi er, som indledningsvis nævnt, beliggende ved fodboldbaner og rekreative områder med Valbyparken tættest på.

Vi bruger disse områder til at styrke børnenes motorik fordi disse områder lægger op til bevægelse. Vi kan i vuggestuen tage børnene med på tur uden at de behøver at sidde i en klapvogn eller skal holde en voksen i hånden eller holde i en klapvogn. Så børnene kan bevæge sig rundt i forskelligt tempo og skal også selv forholde sig til at blive ved gruppen, dette er med til

at styrke deres alsidige personlige udvikling og samtidig deres sociale udvikling, da de (til dels – for vi følges jo og ad som gruppe) selv kan bestemme tempo, standse op og kigge på noget undervejs eller følges i mindre grupper, hvis det er det de vil. Områderne er også oplagte til at gå på opdagelse i de forskellige årstider (natur, udeliv og science) og se hvordan det samme område udvikler sig med sæsonerne, vi kan tage ex. blade med hjem og undersøge dem nærmere. Eller vi kan bruge dem til at lave udsmykning til stuerne (Kultur, æstetik og fællesskab).

Topstykket ligger meget tæt på København Syd st. og vi kan se s-togene, når de kører forbi (og det gør de ofte) både ude og inde, så der er god mulighed for at arbejde med en eventuel interesse i togene. Lige som vi kan bruge togene i det sproglige arbejde, fordi de er der hele tiden. Vi kan tage ud at køre med togene (med vores rejsekort) og på den måde kan vi også være med til at danne børnene som passagerer, hvordan er det man gør når man skal ud at køre tog – først ud – så ind, man skal tjekke ind, de andre passagerer gider ikke at man råber i toget m.m.

Vi bor også ved en stor vej og på den måde er der en god mulighed for at lære hvordan man agerer i trafikken, når man er forgænger. Huske at se sig for, ikke pludselig løbe over vejen. Men vi bruger også vejen til at tale om biler/lastbiler, store biler og små biler, busser og ambulancer. For vi kan se vejen og de bliver som kører på den fra alle stuers vinduer.

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Grupperne i vuggestuen såvel som i børnehaven arbejder løbende med udvikling af vores fysiske læringsmiljøer, både på stuerne, men også i fællesarealerne. Så der bliver med jævne mellemrum flyttet rundt og lavet nye dekorationer og guides for at forbedre læringsmiljøerne. Dette fordi vi ved at et godt børnemiljø er vigtig for børnenes læring, trivsel og udvikling. Gennem indretningen skaber vi tryghed og gennemskelig for børnene i forhold til hvad der skal ske i de forskellige rum. Legezonerne er afgrænsede og tydelige.

Vi forsøger at have mest muligt legetøj i børnenes højde, så de kan se hvad der er og selv kan vælge. Endvidere forbereder personalet legeområderne for børnene, ved at stille legetøj frem, så børnene allerede når de kommer ind i rummet, kan blive inspireret og guidet til at komme i gang med at lege.

Stuerne er indrettet, så der er stille områder, hvor man få ro og områder med mere high arousal aktiviteter.

Det æstetiske læringsmiljø er med til at skabe en rar stemning. Det indebærer at miljøet er overskueligt og gennemskeligt, så barnet ikke først skal bruge tid på at orientere sig. Samtidig er det vigtigt at der er nogle voksne som i samspil med børnene bruger de forskellige områder, så de kan være med til at vise og vejlede i forhold til legen. Dette mere i vuggestuen end i børnehaven. Samtidig afspejler rummene børnenes liv i institutionen og nogle gange udenfor. Nogle af vuggestuegrupperne, har huse med billeder af barnets familie, en af børnehavegrupperne har en bamse (John) som kommer med børnene hjem sammen med en notesbog og kommer tilbage med beskrivelser og billeder af hvad børnene (og de voksne) har lavet i weekenden. Der er hængt kunst og udsmykning op, som er lavet af børnene.

Topstykkets arbejde med de seks læreplanstemaer

Vi arbejder med læreplanstemaerne løbende. I vores dagligdag, hvor vi i løbet af dagen i vores ageren omkring og sammen med børnene bruger elementer fra de forskellige læreplantemaer.

Mere formelt arbejder vi løbende hen over året med de forskellige læreplantemaer typisk som en del af et overordnet tema. Vi arbejder et par måneder med hvert tema, to i første halvår og to i andet halvår. Ofte arbejder vi med et overordnet tema ex. "Den grimme ælling" eller "Hvem er jeg" eller årstiderne som tema.

Ledelsen benytter inddragende processer til at udarbejde rammerne for de temaer der arbejdes med. Dette for at nuancere indholdet og sikre ejerskab for de pædagogiske medarbejdere. Når et tema er fundet, bliver der sat et stort stykke papir op i personalerummet og så bruger vi et par dage på at lave en mindmap over hvilket læreplantema, der kan arbejdes med ift. temaet og folder det ud ift. at arbejde med det, konkrete ideer til aktiviteter, overvejelser som man kan gøre sig m.m.

Herefter laver hver gruppe en SMTTE for hvordan de vil arbejde med teamet. Finder læreplanstema og finder ud af hvordan temaet kan udvikle og berige børnene. Hvilken sammenhæng skal man tage fat på og hvad skal målet være, og hvordan kan man se at man har nået målet. Der findes aktiviteter som kan understøtte målet og endelig finder man ud af hvordan man vil evaluere – hvilke indikatorer kan vise om man har nået målet eller ej og hvordan vil man måle på om målet er noget. Hvis man ikke har nået mål(ene), kan man jo også i evalueringen kigge på, hvorfor det ikke lykkedes.

Under hvert mål har vi skrevet de pædagogiske mål fra læreplanen ind med rød skrift, så det er nemt at overskue, hvad der er mål og hvordan vi har arbejdet med målet.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s.

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Barnets alsidige personlige udvikling er den generelle udvikling som børnene hele tiden er i. Hele tiden ændres måden barnet opfatter sig selv og sin omverden på. Jo mere barnet lærer og udvikler sig, jo mere selvstændig bliver det og jo mere nuanceret, kan det opfatte omverdenen.

Så når vi arbejder med barnets alsidige personlige udvikling, sker det både når alle børn er samlet på stuen og i mindre grupper. Ex. når vi sprogligt rammesætter en aktivitet, er det med til give det enkelte barn en forståelse af hvad der skal ske og hvad der er på spil og ved gentagelse af aktiviteten, kan barnet genkende rammerne og selv begynde at udvikle på aktiviteten. Det er så den voksnes opgave at gribe barnets indspil og passe det ind i aktiviteten, eller gå i dialog med barnet ift. hvorfor det ikke kan lade sig gøre.

Samtidig er det vigtigt at barnet kan relatere til de voksne som er omkring det, ved at barnet får nærvær og tryghed fra de voksne. Efterhånden som barnet bliver ældre kommer andre børn i stadig højere grad i centrum for barnets opmærksomhed, ligesom barnet bliver mere selvstændigt fordi det hele tiden erhverver sig nye kompetencer.

Et eksempel fra vores vuggestue;

Der er en voksen og tre børn i garderoben, de skal på legepladsen og de er ved at tage tøj på. Den voksne sidder på gulvet og børnene går lidt til at fra, en henter sit tøj, mens en anden går lidt rundt. Den voksne sidder med et af de mindre børn på skødet, som hun er ved at give overtøjet på. Xx kommer over til hende med sine sko. Den voksne siger ”du har taget dine sko, kan du også kravle op og hente din jakke”, barnet forsøger, men har lidt svært ved at nå helt op. Den voksne siger ”jeg hjælper dig lige med at få den af krogen, så kan du selv tage den ned. Den voksne sætter sig ned og hjælper en af det mindste barn, med skoene- og imens har YY fået alt tøjet på, men mangler lige at få lynet jakken, som den voksne hjælper med og alle er klar til at gå på legepladsen. Inden længe har Xx også fået overtøj og sko på.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplansteamet:

- 1 Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.**
- 2 Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource og som bidrager til demokratisk dannelse**

En del af barnets sociale udvikling handler om at kunne indgå i relationer og udvikle empati. Dette arbejde starter med at de voksne udviser empati i forhold til hvert enkelt barn, så alle bliver mødt i deres behov og ønsker. Når barnet bliver ældre begynder det at se og forstå andres behov, men selvom barnet får stadig mere nuanceret sociale kompetencer, kan relationer godt udfordre, fordi man er i dem hele tiden, her arbejder vi med at give børnene et sprog for deres følelser.

Eksempelvis har børnehaven løbende arbejdet med Mary Fondens Fri For Mobberi kuffert. Dette er et eksempel på hvordan stuerne bruger planlagte aktiviteter til at understøtte børnenes læring om empati og fællesskab gennem kropslige erfaringer såsom bamsemassage m.m. Derudover arbejdes der kontinuerligt med at gå for an, ved siden af børnene eller bagved for at støtte dem i deres indbyrdes relationer og hjælpe dem med at sætte ord på deres følelser og ønsker overfor hinanden. Hver fredag samles hele børnehaven og laver nogle fælles kropslige aktiviteter for at støtte børnene i at vi er sammen og har hinanden, selv på tværs af stuer.

Det er vigtigt at barnet føler sig anerkendt, ved at de voksne omkring det ser barnet og forsøger at se barnets intentioner i forhold til de aktiviteter, som barnet er i gang med.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vi arbejder med **UGL**-strategierne i både vuggestue og børnehave: hold **U**dkig, **G**iv tid og **L**yt. Ved hjælp af disse strategier møder vi børnene og her handler det om at give sig tid til at lytte og give barnet god tid til at fortælle, gerne spørge ind til det som barnet fortæller, så man er sikker på at man har forstået barnet rigtig.

Vi kommunikerer med børnene hele tiden, vi hjælper dem med ordene ved at gentage det samme ord. Med de helt små børn handler det om at være opmærksom på deres udspil, for man kan godt kommunikere uden ord, når barnet bliver lidt ældre handler det om at lytte om bag ved de ord barnet siger og som måske ikke er helt forståelige endnu og ikke rette barnet, men sige ordet rigtigt. - Hele tiden inviterer vi til dialog - har øjenkontakt, gestikulerer og spejler barnet. Senere hen i børnehaven handler det måske om at udvide børnenes sprog eller det handler om at lege med sproget, lave vrøvleord, lege rime lege hvor man skal finde noget som rimer

I efteråret 2023 har alle medarbejdere været på kursus i Læseleg, som er et redskab, der kan understøtte den sproglige udvikling, særlig hos de børn som er lidt udfordret på sproget. Det går ud på at den voksne på forhånd har valgt den bog som skal læses. Læseleg laves med mindre grupper af børn og det starter med at den voksne præsenterer bogen for børnene og sammen med dem er lidt nysgerrige på hvordan bogen ser ud, kigger på forsidebilledet og overskriften. Herefter læses bogen op. Næste gang inviterer den voksne til dialog i forhold til der sker i bogen og på billederne. Samtidig understøttes historien af at den voksne ud fra nogle fokusord fra historien har fundet legetøj som kan understøtte barnets forståelse af hvad historien handler om og man kan måske også lege videre på historien. Man kan måske også tegne eller male noget fra historien. Det handler om at give børnene så mange indgangsvinkler til historien så muligt, for at understøtte barnets mulighed for at selv gøre sig erfaringer med historien, på flest mulige måder, for at gøre det nemmere at bruge ordene bag efter.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vi arbejder med krop, sanser og bevægelse rigtig mange gange i løbet af en almindelig dag. Stuerne synger alle fagtesange, altså sange som understøttes af fagter, dem bruger vi også fordi vi ved hjælp af fagterne, kan understøtte den sproglige forståelse af indholdet i sangene, fordi der kommer bevægelse på. De fleste stuer sidder på gulvet, når de holder samling, fordi det giver bedre mulighed for at børnene kan bevæge sig til sangene. Der er en enkelt stue, hvor børnene ikke er så gamle og det derfor ikke giver mening at sidde på gulvet.

Særligt vuggestuen hører musik på særlige tidspunkter i løbet af dagen og her bliver der sunget og danset til musikken. Det er ofte de samme musiknumre som børnene vil høre igen og igen.

Vi har rigtig mange muligheder for at komme på tur med børnene, vi bor på en forholdsvis stille vej og vi skal ikke gå særlig langt og så er vi ved en masse fodboldbaner, som rummer mulighed for at masse forskellige bevægelseslege; særligt i sommerhalvåret, hvor det er lidt nemmere at bevæge sig, fordi det ikke er nødvendigt med så meget tøj på.

Vi har Valby parken og her har skolegruppen i børnehaven leget Hans og Grete som skulle finde de småsten som første hen til Heksen hus, efter de havde hørt historien, på den måde kom deres krop også i spil i forhold til historien.

Vi kan også bare vælge at gå en tur i Valby parken og se hvad vi finder, eller man kan løbe, gå baglæns hoppe eller noget andet.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Vi har som tidligere nævnt nogle gode udendørs faciliteter, både vores egen legeplads såvel som de områder vi er omgivet af, som giver rig mulighed for at have et godt udeliv og for at opleve og blive klogere på naturen.

Vi har god mulighed for at følge årstiderne og kan på vores ture, se hvordan naturen forandrer sig hen over året. Nogle gange set vi også et træ, som væltet og det giver os mulighed for at se hvordan sådan et træ bliver nedbrudt af insekter og svampe, ligesom vi kan tale om hvorfor træet er væltet, det er måske blæsten som har væltet det.

På vores ture rundt ser vi også nogle gange at der ligger skrald og det er en god lejlighed til at tale om at vi skal passe på naturen og det gør vi ikke ved at smide skrald i den. Børnehaven har med udgangspunkt i at de skal sortere deres affald, arbejdet med at børnene selv skal smide resten af maden ud, når de er færdige med at spise, den skal i bioposen, fordi det skal bruges til at lave jord af og det er børnene meget optaget af, så hvis der er nogen som ikke gør det (ofte de voksne) får de med det samme at vide, hvor affaldet skal hen.

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vi bruger lokalmiljøets muligheder for kulturelle aktiviteter, ex. går på biblioteket eller ser børneteater. I børnehaven har den midterste gruppe børn deltaget i et teaterforløb, som en medhjælper, der er teateruddannet stod for. Børnene var igennem et forløb, hvor de hver uge mødtes og lavede forskellige aktiviteter som tilsammen udgjorde en forestilling, som de optrådte med for resten af afdelingen og deres forældre.

Vi følger de danske traditioner hen over året, fra fastelavn i februar til jul i december, fordi vi tror på at gentagelsen fra år til år bibringer børnene en oplevelse af tradition, noget man gør fra år til år og altid indenfor nogenlunde den samme ramme. De fleste børnehavebørn er særligt optaget af fastelavn og Halloween, fordi de kan være klædt ud, på den måde kan deres fantasier genspejles. Hvis de leger at de er Spiderman, kan det at få kostume på gøre det endnu nemmere at leve sig ind i rollen. Derudover er vores arbejde med traditioner også medvirkende til at skabe fællesskab, i form af de aktiviteter som vi laver i større eller mindre grupper, som med til at styrke gruppen, fordi man får nogle fælles oplevelser og nogle fælles referencer.

Endelig er de tegninger, malerier og figurer som børnene laver med til at højne vores æstetiske udtryk, fordi der bliver noget fint at kigge på (som er noget forskelligt til de forskellige højtider) og det giver også børnene mulighed for at sætte et fysisk aftryk på vores rammer, fordi det er deres ting som bliver hængt op.

Vi laver aktiviteter som har forskelligt udtryksformer, det kan være en tegnet figur, hvor det er vigtigt at blive indenfor stregerne, men det kan også være et maleri, hvor der skal nogle store penselstrøg til for at det ser ud af noget. Vi prøver veksle mellem at give børnene nogle rammer at være kreative indenfor, men også give dem lov til at gå udenfor rammerne, for at give dem en oplevelse af at de kan eksperimentere, og hvis det ikke blev som de havde forestillet sig prøver vi bare igen.

Evalueringskultur

Vi har i løbet af året 7 aftenmøder, hvor hele personale deltager, de fleste møder er fælles, men der er også møder hvor personale er delt om i afdelinger. Derudover er der ugentlige stuemøder i børnehaven og i vuggestuen hver 14 dag. Der er faste dagsordner som sikrer at der arbejdes systematisk med vurdering/data, analyse og refleksion i forhold til de enkelte børn og de pædagogiske læringsmiljøer der tilbydes.

Derudover har vi i foråret en fælles personaledag i klyngen, med et overordnet tema som er aktuelt i alle institutioner samt en personaledag i efteråret, temaerne er nogle som er aktuelle for institutionen.

Vi arbejder som tidligere nævnt med SMTTE modellen, både når vi arbejder med læreplanstemaerne, men også når vi laver udviklings- og handleplaner på børnene. Stuerne evaluerer løbende deres SMTTEr.

Ved siden af SMTTEn bruger vi også Snap logs, som er et refleksionsværktøj, som er meget enkelt at bruge. Man tager et billede af den situation som man vil reflektere over, vi bruger det meget i forhold til vores samspil med børnene. Herefter skriver man sine refleksioner ned ved siden af billedet i punktform. Ledelsen udvælger i samarbejde med det faglige fyrtårn et fælles overordnet tema for Snap loggen. Når personalet er færdige med Snap loggen, hænges den op, så alle kan se den og vi fremlægger Snaploggene for hinanden og har en fælles udveksling i forhold til hvilke overvejelser dette afstedkommer. Denne metode har vist sig at være forholdsvis let at bruge også for de personaler som ikke har så meget erfaring med at reflektere fagligt og måske synes at det er svært at formulere sig skriftligt.

Vi anvender videoreflektion, til at kunne dykke ned i samspillet mellem børn/barn og barn/voksen. Der bliver filmet en sekvens af et samspil og efterfølgende fremlægger medarbejderen klippet og får feedback fra kollegerne. Altid i forhold til det som virker og går godt. Senest har vi brugt videoreflektion i januar og februar 2024, i forbindelse med at vi er i gang med at blive gode til at lave Læseleg med børnene. Her har medarbejderne filmet sig selv og fået feedback og er på den måde blevet skarpere på hvad der virker.

Vi påtænker at gå i gang med at bruge KIDS mere aktivt. Vi er blevet scoret som et supplement til pædagogisk tilsyn og som en del af en uddannelse vores leder har været i gennem i 2022 og -23. Og har forholdt os til resultatet, men kunne godt tænke os at kunne bruge KIDS som vores eget udviklingsværktøj.